

ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය සහ
උපාය මාර්ග

පාරිසරික හා ස්වාභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය
“සම්පත්පාය”
රජමල්වත්ත පාර
බත්තරමුල්ල
ශ්‍රී ලංකාව

2003 අගෝස්තු

පෙරවදන

ජනතාවගේ ආර්ථික තත්වය වර්ධනය කොට සියළු ජන කොටස් සඳහා මූලික ජීවන අවශ්‍යතා ලඟා වන බව සහතික කරන ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාදාමයක් අනුගමනය කිරීමට අප වැනි සංවර්ධනය වන රටවලට සිදු ව ඇත. එ සේ කිරීමේ දී ස්වාභාවික සම්පත් භාවිතය ද, අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ද, අනිවාර්යයෙන් ම සිදු වේ. ප්‍රති උත්පාදක ස්වාභාවික සම්පත් තිරසර සීමාවන් තුළ උපයෝගී කර ගැනීම ද, පරිසරයට හානියක් නො වන අයුරින් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ද සිදු වන්නේ නම් මෙ වන් ක්‍රියා දාමයක පැවැත්ම පිළිගත හැකි ය. අප සියළු දෙනා ම, කවර කාර්යයක නියුතු ව සිටිය ද, යහපත් පරිසර කළමනාකරණය සමග පරිසර සුරැකුමෙහි නිරත වේ නම්, මෙම තත්වයට ලඟා විය හැක.

අතීතයේ දී, නොයෙක් සංවර්ධන වැඩසටහන් සැකසීමේ දී, පාරිසරික සාධක සැලකිල්ලට ගනු ලැබුව ද, සංවර්ධන කටයුතුවලට පරිසර ආරක්ෂක විධිවිධාන ඇතුළත් කිරීම තවමත් ප්‍රමාණවත් අන්දමට සිදු නො වේ. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ පරිසර ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශයක අවශ්‍යතාවය යි.

පරිසරය සුරැකීම, පරිසර සම්පත් භාවිත කරන හෝ තම ක්‍රියාකාරකම්වලින් පරිසරය කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරන ඕනෑම රාජ්‍ය හෝ රාජ්‍ය නො වන ආයතනයක් හෝ පුද්ගලයකු බැඳී සිටින යුතුකමක් බව මෙහි ඉදිරිපත් කරන ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය අවධාරණය කර යි.

එලදායී ලෙස ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් පාරිසරික සම්පත් සම්බන්ධයෙන් අවසන් වශයෙන් ලබාගත යුතු ප්‍රතිඵල ද මෙම ප්‍රකාශනයෙහි ඇතුළත් ය. පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සංවර්ධන සැලසුම්වලට පාරිසරික උපාය මාර්ග ඇතුළත් කිරීම සෑම අංශයක ම වගකීමක් බවට පත්වේ. ඒ අනුව විවිධ අංශවලට අදාළ පාරිසරික උපාය මෙහි ඇතුළත් කර ඇත. එමෙන් ම, ස්වාභාවික සම්පත් ප්‍රශස්ත ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට යෝග්‍ය උපාය මාර්ග ද එහි ඇතුළත් ය. අවසන් වශයෙන් පිරිපුන් පරිසරයක පැවැත්ම සහතික කිරීම සඳහා සිවිල් සමාජය සතු කාර්ය භාරය ද අවධාරණය කර ඇත.

ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය ද ඊට අදාළ වෙනත් කොටස් ද සම්පාදනයෙහි ලා සියළු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ උපරිම සහභාගිත්වය ලබාගෙන ඇත.

නොසපාල හේවගේ
ලේකම්
පාරිසරික හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය

1. පරිසරය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක අවශ්‍යතාවය

භූ දුර්ගතය ද, වාක්ෂලතා ද, දේශගුණය ද, වාසය කළ ජනතාව ද, සමහන් ලෙස එක් වූ අසාමාන්‍ය සුන්දරත්වයකින් හෙබි මහරම් දිවයිනක් ලෙස අතීතයේ දී ශ්‍රී ලංකාව පැවතිණි. එබැවින් මෙම දිවයින 'සෙරන්ඩිබ්' යන අන්වර්ථ නාමයෙන් හඳුන්වනු ලැබී ය. මෙම තත්ත්වය ඉකුත් සියවස් කීපය තුළ, විශේෂයෙන් ම ඉකුත් දශක කීපය තුළ, වෙනස් විය. මෙම වෙනස ඇති කරන ලද්දේ මිනිසුන් විසිනි. දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනය මිලියන 19 දක්වා වැඩි වෙමින් පවතී. මේ අනුව ශ්‍රී ලංකාව ලෝකයේ ඉතාම අධික ජන ඝනත්වයක් ඇති රටවල් අතරට පිවිස ඇති අතර ජනගහනයෙන් විශාල කොටසක් දිළිඳුකමෙන් පීඩිතවන අය වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ පරිසරය වෙනස් වී ජාතික සම්පත් පදනම අනතුරෙහි හෙලන ප්‍රබලතම මූලික සාධකය, 'ජනගහනය' හැටියට සැලකිය හැකි ය. මහජනයාට තම ජීවන රටාව තෝරා ගැනීමට ඇති අයිතිය තහවුරු කරන අතරම, සංවර්ධනය වේගවත් කිරීමට දරන ලද ජාතික ප්‍රයත්නය, ප්‍රාථමික ස්වාභාවික සම්පත් වන ඉඩම්, ජලය, වායුගෝලය, ජෛව සම්පත් සහ ඊට අමතරව ජීවන පරිසරය කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බල පා ඇත.

පරිසර හානියට හේතු ඉවත් කිරීමට කටයුතු කිරීමේ දී සමාජ ආර්ථික දියුණුව අත්‍යවශ්‍ය බව පිළිගන්නා අතර ම, සුපරික්ෂාවෙන් තොර සංවර්ධනයෙන් කෙටි කාලීන වශයෙන් හොඳ ප්‍රතිඵල ලද හැකි වුවත්, දීර්ඝ කාලීන වශයෙන් සංවර්ධනයට පාදක වන ස්වාභාවික සම්පත් නැවත ප්‍රතිශ්ඨාපනය කළ නොහැකි අයුරින් විනාශ වීමෙන් සංවර්ධන ක්‍රියා දාමයට හානි පමුණුවන බව මෑත දී ක්‍රමයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ වී ඇත. සංවර්ධනය ප්‍රශස්ත මට්ටමක රඳවා ගනිමින් එහි තිරසාර බව සුරැකිය හැක්කේ ස්වභාවධර්මය සහ ඒ අනුව පවතින ජෛව ආධාරක පද්ධතිය සුරකිමින් පරිසරය ආරක්ෂා කළහොත් පමණි.

පාරිසරක ප්‍රශ්න විසඳීම සම්බන්ධයෙන් ඒවා ඉලක්ක කර ගත් නීතිමය, ප්‍රතිපත්තිමය හා ආයතනිකමය මැදිහත්වීම් 1980 ගණන්වල සිට පැවත එයි. 1992 වර්ෂයේ සිට ජාතික පාරිසරක ක්‍රියාත්මක සැලසුම් බිහිවෙමින් පවතින අතර පරිසර හායනය පාලනය කිරීම අරමුණ කර ගත් විවිධාකාර ක්‍රියා මාර්ග විවිධ අංශ යටතේ ඉදිරිපත් කර ඇත. සංවර්ධන ක්‍රියාදාමය තිරසාර ලෙස පවත්වා ගැනීම සහ පරිසර පරිපූර්ණත්වය ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය දෑ සම්පාදනය කිරීමට මෙම ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රමාණවත් වී නැත.

මෙම කරුණුවලින් ගම්‍ය වන්නේ පරිසරය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියක අවශ්‍යතාවය යි. පරිසර හායනය වැළැක්වීමේ දී පාරිසරක සම්පත් භාවිතා කරනු ලබන හෝ මෙම සම්පත් මත බලපෑමක් ඇති කරන කිසියම් ක්‍රියාවක් සිදු කරන සියළුම ආයතන හා පුද්ගලයන් පරිසර හායනය වළක්වන අයුරින් කටයුතු කිරීමට බැඳී සිටිය යුතු බව මෙම ප්‍රතිපත්තිය අවධාරණය කරයි. එවන් ප්‍රතිපත්තියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් තිරසාර සංවර්ධනයට මං පෑදෙනු ඇත. ජාතික පාරිසරක ප්‍රතිපත්තිය සකස් කර ඇත්තේ මෙම පදනම මත ය.

2. ජාතික පාරිසරක ප්‍රතිපත්තිය

ශ්‍රී ලංකා ව්‍යවස්ථාවෙහි සඳහන් පරිදි, සෞඛ්‍ය දහම ආරක්ෂා කිරීම හා එහි සම්පත් සංරක්ෂණය කිරීම සෑම ශ්‍රී ලාංකිකයෙකුගේම යුතුකම වේ. ජාතික පාරිසරක ප්‍රතිපත්තිය, මෙකී යුතුකම පිළිගන්නා අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත පරිසරය සුරැකීම හා කළමනාකරණය උදෙසා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ සැපයීමට අපේක්ෂා කරයි.

වර්තමාන සහ අනාගත පරම්පරාවල ප්‍රයෝජනය සඳහා, ජනතා සහභාගිත්වය ඇතිව, ඵලදායී ලෙස පරිසර කළමනාකරණය උදෙසා රජයෙහි කැපවීම, ජාතික පාරිසරක ප්‍රතිපත්තිය මගින් අළුත් කෙරේ. තිරසාර සංවර්ධන රාමුව තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ මනා පරිසර කළමනාකරණය සහතික කිරීම මෙම ප්‍රතිපත්තියෙහි අරමුණ වේ. වෙනත් අංශ සඳහා ඇති කරන ලද ප්‍රතිපත්ති සහ උපාය මාර්ග මගින් ද මෙම ප්‍රතිපත්තියට අනුබල ලැබේ.

පරිසරය සුරැකීම, පාරිසරක සම්පත් භාවිත කරන හෝ එසේත් නැතිනම් පාරිසරක සම්පත් කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති ක්‍රියාකාරකමක් සිදු කරන, සියළු රාජ්‍ය හෝ රාජ්‍ය නො වන ආයතන හා පුද්ගලයන් සතු බලවත් යුතුකමක් බව මෙම ප්‍රතිපත්තිය අවධාරණය කරයි.

මෙම ලේඛනයෙහි භාවිත කර ඇති තාක්ෂණික පද මෙම කොටසට යා කර ඇති ඇමුණුමෙහි විස්තර කෙරේ.

ඇරමුණු

1. අන්ට්කාරි ක්‍රියාකාරකම් සීමා කරන අතර ම, හැකි තාක් උපරිම ලෙස සමාජ-ආර්ථික සංවර්ධනය හා පාරිසරික පිරිපුන් බව අතර සමතුලිතතාවය පවත්වා ගනිමින්, ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත පරිසරය කවර අයුරකින් හෝ අනතුරෙහි නො හෙලා මනා ලෙස කළමනාකරණය කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම.
2. ජනතාව, රාජ්‍ය නො වන සංවිධාන සහ රජය ඇතුළු සියළුම කණ්ඩායම්වල ක්‍රියාකාරකම්, ඇරමුණු හා ආකල්ප සියල්ල සම්බන්ධ කොට මධ්‍යම සහ පලාත් මට්ටම්වලින් පරිසර කළමනාකරණය සිදු කිරීම.
3. පරිසරය පිළිබඳ වගවීම සහතික කිරීම.

මූලධර්ම

1. “දූෂකයා ගෙවයි” යන ප්‍රතිපත්තිය ද, පරිභෝජනය අඩු කිරීම ද, හැකි උපරිම මට්ටමින් ප්‍රතිවක්‍රීකරණය හා ප්‍රතිභාවිතය අනුගමනය කිරීම ද, පාරිසරික කළමනාකරණයට මග පෙන්වන මූලධර්ම වේ.
2. සජීවී ස්වභාවික සම්පත් භාවිතයට ගැනීමේදී එම භාවිතය ඥානාන්විත විය යුතු ය; තිරසාර විය යුතුය; පරිසර පද්ධති වල පරිපූර්ණත්වය හා පරිණාම ක්‍රියාදාම හා අනුරූප විය යුතු ය; යන මූල ධර්ම පිළිගත යුතු ය.
3. අජීවී සම්පත් භාවිතයට ගන්නා කල්හි, මතු පරපුරේ අවශ්‍යතා සපුරාලීමේ අවශ්‍යතාවය සිත්හි දැරා ගෙන, එම භාවිතයට පාරිසරික වශයෙන් ප්‍රශ්සන වූ ක්‍රියාදාමයන්ට අනුකූල ව සිදු කිරීම සහතික කරනු ඇත.
4. පාරිසරික කළමනාකරණ ක්‍රම වර්ධනයේ දී, සාම්ප්‍රදායික දැනුම සහ ක්‍රියාදාම ගරු කටයුතු තනි ලා සලකනු ඇත.
5. හැකි උපරිම මට්ටමට පාරිසරික කළමනාකරණ සේවා විමධ්‍යගත කිරීම මගින් ඵලදායී පාලනය සහතික කෙරේ.

ප්‍රකාශ

1. භූමිය, ජලය, වාතය, ඛනිජ සහ ජෛව විවිධත්වය ආදී සම්පත් පරිසර විද්‍යාත්මක ක්‍රියාවලිවල පැවැත්ම හා අනුරූප වන පරිදි කළමනාකරණය කෙරේ.
2. සහභාගිත්වය සහ පාරදෘශ්‍යතාවය සහිත, පුරෝකථනයට භාජන කළ හැකි, වගවීම සහිත, තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාදාම මගින් සියළුම මට්ටම්වල පාරිසරික කළමනාකරණය සිදු කෙරේ.
3. පරිසර දූෂණය වැළැක්වීමට අමතරව අනීතයේදී හානියට පත් වූ පරිසරයන් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය කෙරෙහි ද පරිසර කළමනාකරණයෙහි සැලකිල්ල යොමු වේ.
4. වෙනස් වන තත්ත්වවලට (උදා: දේශගුණික විපර්යාස, ආක්‍රමණකාරී ජීවී විශේෂ, සහ ජාන විකරණයට භාජන වූ ජීවීන්) අනුවර්තනය වීම සඳහා පරිසර කළමනාකරණයට නම්‍යශීලී වීමට අනුබල දෙනු ඇත. තව ද, පූර්වාචර්කෂණ මූලධර්මය (Precautionary Principle) යොදා ගත හැකි පරිදි පාරිසරික කළමනාකරණ ක්‍රම නම්‍යශීලී කිරීමට අනුබල දෙනු ලැබේ.
5. ජනතාවගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා පාරිසරික සේවා තිරසාර ලෙස පැවැත්ම සහතික කළ හැකි වන පරිදි එම සේවාවන්හි ආර්ථික වටිනාකම් හඳුනා ගැනේ.

6. සවිස්තරාත්මක දර්ශක පද්ධතියක් පදනම් කරගෙන, සුදුසු ආයතනික විපරම් රාමුවක් මගින්, පරිසර තත්ත්වය අඛණ්ඩ ලෙස තක්සේරු කර වාර්තා කෙරේ.
7. ධාරිතා වර්ධනය, නෛතික ප්‍රතිපාදන, සහ වැඩි දියුණු කරන ලද අන්තර් ආයතනික සම්බන්ධීකරණය හා සම්බන්ධතාවය මගින් මනා පාරිසරික කළමනාකරණය සඳහා වන ආයතනික රාමුව ශක්තිමත් කෙරේ.
8. ස්වභාවික සම්පත් භාවිතයේ කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීමටත්, පාරිසරික ගුණාත්මක බව වැඩි දියුණු කිරීමටත්, “ජීවන චක්‍රය” සහ (Life cycle) “පවිත්‍රකර නිෂ්පාදනය” (Cleaner production) යන මූලධර්ම යොදා ගැනේ.
9. පාරිසරික කළමනාකරණය හා සංරක්ෂණය පිළිබඳ සියළුම මට්ටම්වල දී වගකිව යුතු අන්දමේ රාජ්‍ය-පෞද්ගලික-පුජා හවුල් සහ සබඳතා වැඩි දියුණු කෙරේ.
10. සියළුම පාර්ශ්වකරුවන් අතර, පරිසරයේ සියළු අංශ සහ පරිසර සුරැකුම ඇතුළු කළමනාකරණ වර්ධනය පිළිබඳ දැනුවත් බව වැඩි කිරීම සඳහා සියළු මට්ටම්වල අධ්‍යාපනය සහ පර්යේෂණ කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කරනු ඇත.
11. දැනුවත්කම වැඩිකිරීම, දිරි ගැන්වීම් හා බලාත්මක කිරීම පිළිබඳ ඵලදායී ව්‍යුහයන් මගින්, සමාජික වගකීම හා බැඳුණ වර්ධනයන් දිරිමත් කොට තව දුරටත් සංවර්ධනය කෙරේ.
12. ජාතික සහ ලෝක ප්‍රජාව සම්බන්ධයෙන් අප සතු වගකීමෙහි කොටසක් වශයෙන් අන්තර් ජාතික බැඳීම්වලට ගරු කෙරේ.

ඇමුණුම : මූලික සංකල්ප පැහැදිලි කිරීම

සෛව විවිධත්වය	සියළු ජීව වස්තුවල ජානමය සංඝටක ඇතුළු ඒවායේ පූර්ණ විවිධත්වය සහ ප්‍රභේද්‍යතාවය, අන්තර් සබඳතා සහ වාසගුම්; එම ජීව වස්තු පවතින්නා වූ පරිසර පද්ධති හා භූමි භාග.
පවිත්‍රකර නිෂ්පාදනය	කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිවන පරිදි සහ ජනතාව සහ පරිසරයට ඇතිවන අවදානම් අඩු වන පරිදි නිෂ්පාදන සහ සේවාවන් පිරිසැකසුම සඳහා ඒකාබද්ධ වැළැක්වීමේ උපාය අඛණ්ඩ ව යෙදවීම.
දේශගුණික විපර්යාසය	මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා ලෝක දේශගුණයේ ඇතිවන වෙනස්කම්, විශේෂයෙන් ගෝලීය උෂ්ණත්වය වැඩිවීමේ ප්‍රවණතාවය. මෙම වෙනස්වීම පරිසර පද්ධතිවලට දැඩි බලපෑමක් ඇති කර යි. දේශගුණය වෙනස්වීම පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුති රාමුව සහ එම ආයතනයේ කියොතො ගිවිසුම, දේශගුණයේ වෙනස්කම් ඇති කෙරෙනැයි සිතන ක්‍රියාකාරකම් වැළැක්වීම මගින් එවැනි දේශගුණික විපර්යාස ඇතිවීමේ ශිෂ්‍යතාවය අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කරයි.
සංරක්ෂණය	සොබා දහම සහ ස්වභාවික සම්පත් පරිහරණය කිරීමට අපට ඇති අයිතිය තරම් අයිතියක් මතු පරපුරට ද ඇත යන්න සිතෙහි දරාගෙන එම සම්පත්වල ආවේණික වටිනාකම අනුව සහ සමාජයේ ප්‍රයෝජන අනුව ඒවා ඥානාන්විත ලෙස භාවිතා කිරීම හා කළමනාකරණය කිරීම. (පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම යන්න ද බලන්න)
පාරිසරික ක්‍රියාවලිය	කිසියම් පිටියෙකු හා එහි (ජීවී හා අජීවී ද්‍රව්‍ය සහිත) පරිසරය අතර පවතින සම්බන්ධතාවය හා බැඳුණු ක්‍රියාවලිය, ඥානාන්විත සංරක්ෂණය එම ජීවීන් සඳහා පමණක් සීමා නො විය යුතු අතර, ඔවුන් ද කොටසක් වන පරිසර විද්‍යාත්මක ක්‍රියාවලි දක්වා ද ව්‍යාප්ත විය යුතුය.

පරිසර පද්ධතිය පීචි ප්‍රජා සංකීර්ණයන් සහ එම සංකීර්ණයන් පීචන් වන අපීචි පරිසරය අතර පවතින අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සියල්ල එකට ගත් කළ එය පරිසර පද්ධතියකි.

පරිසරය අප ද ඇතුළත් වන්නා වූ පරිසර පද්ධතිය.

පාරිසරික දුර්වලතා පරිසරයේ නිරෝගී බව හෝ රෝගී බව පිළිබඳව අපට දැනුම් දෙන්නා වූ සෘජු හෝ වක්‍ර සලකුණු. (උෂ්‍ය කාරක වායු පැවතීම නිසා ලයිකන මිය යාම එක් නිදසුනකි. ජලයේ ඊ කොලි (E coli) බැක්ටීරියාව පැවතීම මගින් එම ජලයේ අශුචි සහිත ද්‍රව්‍ය පවතින බව දැක්වීම තව නිදසුනකි)

පාරිසරික පරිපූර්ණත්වය පරිසරයේ කිසිදු අංශයකට හානි පැමිණවීමකින් තොර පරිපූර්ණ පරිසරය.

පාරිසරික වගවීම කවරකු වුව ද තමන් විසින් කරනු ලබන පරිසරයට බලපෑම් ඇති ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වගවිය යුතු අතර, සමාජය සම්බන්ධයෙන් තම තමන් සතු වගවීම පිළිගත යුතු ය යන මූලධර්මය.

පරිනාම ක්‍රියාවලිය පීචින්ගේ පරිනාමයට තුඩු දෙන සංකීර්ණ ක්‍රියාවලිය යි. මේ අනුව සාමාන්‍යයෙන් වසර දහස් ගණනකින් හෝ දශ ලක්ෂ ගණනකින් පසු නිරීක්ෂණය කළ හැකි වෙනස්කම් ඇති කෙරේ. ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය යනු පරිනාම ක්‍රියාවලිය සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ සංකල්පයකි. එනම්, අප බලාපොරොත්තු වන්නේ හුදෙක් පීචි විශේෂ හා ඔවුන් සිටින පරිසර පද්ධති සංරක්ෂණය කිරීම පමණක් නො ව සදාකාලික ව ඒවායේ පරිනාම ක්‍රියාවලිය අඛණ්ඩව සිදුවීමට අවශ්‍ය නිදහස සුරැකීමයි. පරිසර දූෂණය, වාස භූමි පරිහානිය, ආක්‍රමණකාරී විශේෂ ඇතිවීම වැනි මානව ක්‍රියාකාරකම් මගින් පරිසර පද්ධති මත ඇති වන බලපෑම සැලකිල්ලට ගත් කල පරිනාම ක්‍රියාවලිය දිගු කාලීන ව තර්ජනයකට ලක් වන බව කිව හැක.

ආක්‍රමණීය විශේෂ කිසියම් පරිසර පද්ධතියක පවතින දේශීය නො වන්නා වූ, සාමාන්‍යයෙන් විදේශවලින් ගෙනවුත් හඳුන්වා දෙනු ලැබීමෙන් ආක්‍රමණකාරී වන, පීචි විශේෂ (උදා: 1950 ගණන්වල අප්‍රිකාවෙන් ගෙනවුත් හඳුන්වා දෙන ලද, පුළුල් ලෙස ව්‍යාප්ත වී ඇති තිලාපියා මත්ස්‍යයන්), දේශීය පීචි විශේෂවලට පවා පරිසර පද්ධතිවලට හානි පැමිණෙන විට දී හෝ ඒවා පීඩාවට පත්වන අවස්ථාවල දී පරිසර පද්ධති ආක්‍රමණය කළ හැක.

පීචන වක්‍ර මූලධර්මය කෙටි කාලීනව හෝ දිගු කාලීනව හෝ මිනිසුන් කෙරෙහි සහ පරිසර පද්ධති කෙරෙහි ඇතිවන අයහපත් බලපෑම අවම කෙරෙන පරිදි හාණ්ඩ හා සේවා සැලසුම් කිරීම, නිෂ්පාදනය කිරීම හා භාවිත කිරීම.

ජාන විකරණයට පාත්‍ර වූ සජීවී පීච විශේෂ කෘෂිකාර්මික වටිනාකම වැඩි වන පරිදි ජෛව තාක්ෂණය මගින් ජානමය වෙනස්කම්වලට බඳුන් කළ පීච විශේෂ. බොහෝ විට මේවා බෝග පැළ විශේෂ වේ. පුළුල් පරීක්ෂණ සිදු කළ ද, තවමත් සොයා ගත නොහැකි වූ මාර්ග මගින් මෙම පීච විශේෂ සෞඛ්‍යයට හා පරිසරයට හානි පමුණුවනු ඇතැයි ද ආක්‍රමණකාරී වනු ඇතැයි ද බොහෝ දෙනා බිය පල කරති.

“දූෂකයා ගෙවයි” මූලධර්මය පරිසරය අපිරිසිදු කරන කවරකු වුව ද එම අපවිත්‍රතාවය ඉවත් කිරීමේ වගකීම දැරිය යුතු ය යන මූලධර්මය. පවිත්‍රකර ඉන්ධන සඳහා, ක්‍රමවත් ලෙස කසළ බැහැර කිරීම සඳහා, පවිත්‍රකර කම්මාන්ත සඳහා,

වන වගාව වැනි පරිසරය පවිත්‍ර කිරීමේ යාන්ත්‍රණ සඳහා වැඩිපුර ගෙවීම මීට ඇතුළත් වේ.

පූර්වාරක්ෂක මූලධර්මය

කිසියම් ක්‍රියාකාරකමක් නිසා සම්පූර්ණ වශයෙන් තක්සේරු කළ නො හැකි අන්දමේ උග්‍ර පාරිසරික අවදානමක් ඇතිවීමේ විභවයක් පවතින විට (උදා - කාලය, මුදල් හෝ තොරතුරු නිගමන නිසා) එම අස්ථිර බව විසඳීමට පෙර එම ක්‍රියාකාරකම තහනම් කිරීමට හෝ සීමා කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු ය යන මූලධර්මය.

පරිසර ආරක්ෂාව

(පරිසර සංරක්ෂණය යන්නට ප්‍රතිවිරුද්ධ) මැදිහත් වීමකින් හෝ කළමනාකරණයකින් තොර ව සාමාන්‍යයෙන් අඩු ක්‍රියාකාරී බවකින් යුත් උපක්‍රම මගින් පරිසර හානිය වැළැක්වීම.

තිරසාර සංවර්ධනය

සෞඛ්‍ය දහම හා ස්වභාවික සම්පත් භුක්ති විඳීමට අපට මෙන්ම අයිතියක් මතු පරපුරට ද ඇත. එබැවින් ඔවුන්ට ද සිය අවශ්‍යතා ඉටු කර ගැනීමට ඉඩ සලසා දෙමින් වර්තමාන පරපුරේ අවශ්‍යතා හා අභිලාෂ ඉටුකර ගැනීමට ඉඩ සලසන්නා වූ ජාතික සංවර්ධනය.

පරිසර සුරැකීම

පාරිසරික පිරිපුන් බව සහතික කිරීමට ක්‍රියාකාරී පියවර ගැනීම.

3. ලබා ගත යුතු ප්‍රතිඵල

ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය, පරිසර කළමනාකරණය කිරීම සහ සුරැකීම සඳහා මග පෙන්වයි. ඒ සඳහා ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් සපයයි. මෙම ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වභාවික සම්පත් කෙරෙහි සමස්ත වශයෙන් සහ එක් එක් අංශ වශයෙන් මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා සිදුව ඇති බලපෑම් සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. භූමිය, ජලය, වායු ගෝලය, ජෛව විවිධත්වය යන මූලික ස්වභාවික සම්පත් හතර සඳහා ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය යොදා ගැනීමේදී පහත සඳහන් ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු විය යුතු ය.

භූමිය

1. සියළුම වගා කළ ඉඩම්වල ද, විශේෂයෙන් භූමි භායනය පිළිබඳ ගැටළුව උග්‍ර බවට පත්ව ඇති, තෙත් සහ අතරමැදි කලාපවල පහත්, මධ්‍යම සහ උස මට්ටමේ ඉඩම්වල ද, යහපත් ඉඩම් කළමනාකරණය සහ කෘෂිකාර්මික ක්‍රම අනුගමනය කිරීම.
2. ඵලදායී, ආරක්ෂාකාරී, සංවර්ධන, යනාදී වශයෙන් හැඳින්විය හැකි යෝග්‍යතම කටයුතු සඳහා රජයේ ඉඩම් වෙන් කිරීම.
3. යෝග්‍ය ලෙස ද, පූර්ණ ධාරිතාවයට වර්ධනය වන ලෙස ද, ඉඩම් භාවිත කිරීම. ඉඩම් භාවිතය ඉඩම්වල භූ රූපය හා එහි ශබ්‍යතාවයට අනුරූප විය යුතු ය.
4. අභ්‍යන්තර හා වෙරළාශ්‍රිත අධික ලෙස බාදනයට ලක්විය හැකි ප්‍රදේශ ද, නායයෂම්වලට ලක්වීමේ වැඩි අවදානමක් ඇති ප්‍රදේශ ද විශේෂ ආරක්ෂාව ලැබිය යුතු ය.
5. කෘෂිකාර්මික ඉඩම් සහ ජනාවාස සහිත ප්‍රදේශවල මනා ඉඩම් කළමනාකරණයක් ඇති කරන්නා වූ ඉඩම් ඛුක්තිමය ක්‍රම යොදා ගැනීම.
6. ප්‍රධාන වශයෙන් වියළි කලාපයේ දක්නට ලැබෙන, සුළු වශයෙන් භාවිතයට ගෙන ඇති හා පුරන් වූ විශාල ඉඩම් ප්‍රමාණය ඵලදායී ලෙස භාවිත කිරීම සඳහා මනා නිෂ්පාදන ක්‍රම යොදා ගැනීම.
7. පවත්නා ස්වභාවික වෘක්ෂලතාදිය නඩත්තු කිරීම සහ සුදුසු පරිදි අනෙකුත් සංරක්ෂණ පියවර යොදා ගැනීම මගින් ප්‍රධාන ගංගා පද්ධති හා අනෙකුත් ජලස්කන්ධවල ජලාධාරයන් ප්‍රමාණවත් පරිදි ආරක්ෂා කිරීම.

8. යෝග්‍ය පරිදි කෘෂිකාර්මික ඵලදායීතාව වැඩි කිරීමට මැදිහත් වීම.
9. මනා කෘෂිකාර්මික ක්‍රම භාවිතය වැඩි දියුණු කිරීම.
10. පරිසර විද්‍යාත්මක කෘත්‍යයන් සඳහා වැදගත්කමක් දරන තෙත් බිම් ආරක්ෂා කිරීම.
11. භූමිය හෝ භූමිය පදනම් කර ගත් සම්පත් භාවිතයට ගනු ලබන කෘෂිකාර්මික හෝ වන සියළුම ක්‍රියාකාරකම් කිසිදු පරිසර හානියකින් තොර ව සිදු කිරීම.
12. ජනතාවට දිගු කාලීන ප්‍රශස්ත ප්‍රතිඵල ලබාදිය හැකි පරිදි බහිෂ් නිධි ක්‍රමවත් ලෙස හා සැලසුම්ගත ලෙස භාවිත කිරීම.
13. පුරා විද්‍යාත්මක, සංස්කෘතික සහ ආගමික වශයෙන් වැදගත්කමක් දරණ භූමි ප්‍රදේශ මෙන්ම ග්‍රාමීය සහ නාගරික වෙරළාශ්‍රිත සහ අභ්‍යන්තර ආකර්ශනීය භූමි ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම.
14. හඳුනා ගන්නා ලද ප්‍රමුඛතා පදනම් කොට ගෙන භූමි සම්පතට බලපෑම් ඇති කෙරෙන පාරිසරික විපර්යාස විපරමට භාජන කොට ඉඩම් අව භාවිතයෙන් සිදුවන හානියෙහි සැබෑ පිරිවැය අඛණ්ඩව ඇස්මේන්තු කිරීම.
15. පවිත්‍ර හා නිරෝගී ජෛවීය පරිසරයක් පවත්වා ගැනීම.

ජලය

1. ජාතික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට හැකි වන පරිදි අඛණ්ඩ ලෙස හා ප්‍රමාණවත් ලෙස අවශ්‍ය ගුණාත්මක බවෙන් යුත් ජලය සම්පාදනය කිරීම.
2. මනා ලෙස කාන්දු වන, අවසාදිතයන්ගෙන් තොර ජල බැස්මක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා වැදගත් ජල ප්‍රභව වන ජල පෝෂක ප්‍රදේශ මනා ලෙස කළමනාකරණය කිරීම.
3. ගංගා, වාරි සහ ජලාපවහන පද්ධති, ජලාශ, වැව් සහ අනෙකුත් ජලස්කන්ධවලට ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාවක් ලබා දීම.
4. ජනතාව විසින් පරිහරණය කරනු ලබන ජලස්කන්ධ සහ පරිසර විද්‍යාත්මක වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශවලට අතිරික්තයක් සේ ගලා යන ජලයෙන් අහිතකර බලපෑමක් ඇති නොවන බව සහතික කරන අතරම, අපතයට ඉඩ නොතබා ප්‍රශස්ත භාවිතයට ඉඩ සලසන වාරි ජල කළමනාකරණය.
5. ආහාර සුරක්ෂිතභාවය පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි යෝග්‍ය සැලකිල්ල යොමු කරමින්, වාරි ක්‍රම යටතේ වගා කළ හැකි සුදුසු කෘෂිකාර්මික බෝග තෝරා ගැනීම මගින් ජලයෙහි ඵලදායීතාවය ප්‍රශස්ත මට්ටමට ගෙන ඒම.
6. ජලය සකසුවීමේ ලෙස භාවිත වන කෘෂිකාර්මික බෝග විශේෂ ඇති කිරීම හා ඒවායේ භාවිතය ඉහළ නැංවීම.
7. භූගත ජලයේ නිරසාර බව සහ එහි ගුණාත්මක බව සහතික කෙරෙන පරිදි භූගත ජලය භාවිතයට ගැනීම නියමානුකූල කිරීම.
8. ජලසම්පාදන ක්‍රම මගින් සපයන ජලය අපතේ යැවීම අවම කිරීම.
9. ඉහළ ඵලදායීතාවයක් පවත්වා ගන්නා අතරම රසායනික හා අනෙකුත් ද්‍රව්‍ය භාවිතය අවම කරන්නා වූ කෘෂිකාර්මික හා ජල රෝපණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

10. කර්මාන්ත මගින් අප ජල පිරියම සහ ජල ප්‍රතිචක්‍රීයකරණය සිදු කරන අතරම හානිදායක අපසාන්දන පරිසරයට මුදා හැරීමෙන් වැළකීම.
11. පවත්නා භූගත ජල සම්පත් හා භූ මන ජල සම්පත් ප්‍රමාණයට හා එහි ගුණාත්මකභාවයට අහිතකර බලපෑමක් ඇති නොවන බව සහතික කිරීම සඳහා සංවර්ධන කටයුතු පවත්වාගෙන යාමේදී ජලාපවහන පද්ධති හා ජලස්කන්ධවල පිහිටීම ආදී කරුණුවලට අවධානය යොමු කිරීම.
12. දූෂණය වූ ජලස්කන්ධ, ඒවා නිඛු පරිදි යථා තත්ත්වයට (පිරිසිදු බවට) පත් කිරීම සහ ඒ අනුව නඩත්තු කටයුතු කිරීම.
13. වැඩි දියුණු කරන ලද සනීපාරක්ෂක ක්‍රම සහ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ ක්‍රම මගින් මානව හා ගෘහ අපද්‍රව්‍ය නිසා භූගත ජලය හා මතුපිට ජලය දූෂණය වීම වැළැක්වීම.

වායුගෝලය

1. සෞඛ්‍යාරක්ෂක හාත්පස වායුගෝලීය පරිසරයක් පවත්වා ගෙන යාම.
2. කර්මාන්ත, ප්‍රවාහන කටයුතු සහ අනෙකුත් මානව ක්‍රියාකාරකම් මගින් පරිසරයට මුදා හැරෙන සෞඛ්‍යයට හානිකර වායු සහ අංශුමය ද්‍රව්‍ය අවම කිරීම : එමගින් එම ද්‍රව්‍ය, හාත්පස වායුවෙහි පැවතීම යහපත් සෞඛ්‍යයක් පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය මට්ටමට අඩු කිරීම.
3. හරිතාගාර වායු මුදා හැරීම සහ ඕසෝන් හානිකාරක ද්‍රව්‍ය භාවිතය පියවරෙන් පියවර අඩු කිරීම, අදාළ අන්තර්ජාතික සම්මුති සහ බැඳීම්වලට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකාවේ වගකීම ඉටු වන සේ සිදු කිරීම.
4. වායුගෝලීය කාබන් ඩයොක්සයිඩ් එලදායී ලෙස උරා ගන්නා බෝග ප්‍රභේද තෝරා ගනු ලබන අතර ඒවා භාවිත කිරීම දිරිපත් කිරීම.
5. ජනාවාස ප්‍රදේශ ඇතුළත හෝ ඒ ආසන්න ප්‍රදේශවල පිහිටි කර්මාන්ත සහ අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම් (රට වාහන සහ උපකරණ භාවිතය ආදිය) මගින් ඇතිවන ශබ්දය, සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක් පවත්වා ගැනීම සඳහා නියම කොට ඇති සීමාවන් තුළ පවත්වා ගැනීම.
6. මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් මූලාශ්‍ර කොට ඇතිවන අයනීකරණ සහ ක්ෂුද්‍ර තරංග කිරණ විමෝචනය ආරක්ෂාකාරී මට්ටම් දක්වා සීමා කිරීම.

ජෛව විවිධත්වය

1. හායනයට පත් පරිසර පද්ධති ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම සහ තව දුරටත් රටේ ජෛව විවිධත්වය පිරිහීම නැවැත්වීම.
2. දිවයිනේ පවතින විවිධ වන ගහණ නියෝජනය කරන වනාන්තර පරිසර පද්ධති සහිත භූමිභාග සෑහෙන ප්‍රමාණයක් සහ දුර්ලභ සහ තර්ජනයට ලක් වූ විශේෂ සහිත පරිසර පද්ධති ජෛව විවිධත්වය සුරැකීම සඳහා ආරක්ෂා කිරීම.
3. ජෛව විවිධත්වය අතින් පොහොසත් වෙරළාශ්‍රිත සහ මුහුදුබඩ වැදගත් පරිසර පද්ධති සංරක්ෂිත ප්‍රදේශ වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සහ ඒවාට ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාවක් ලබා දීම.
4. වගා කරන ලද විශේෂයන්ට නෂකම් කියන වනගත ශාක ඇතුළු තර්ජනයට ලක්ව ඇති සියළුම ශාක හා සත්ව විශේෂ සඳහා සංරක්ෂණ ක්‍රම භාවිතා කොට, ඒවා පවත්නා ස්ථානවලම ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂාවක් සැකසීම.

5. කැලෑ ප්‍රදේශවල ඇති ඉල්ලුමක් පවතින දුර්ලභ සහ තර්ජනයට ලක් වූ විශේෂ පාලනයට යටත් තත්ත්වයන් යටතේ අභිජනනයට සහ ප්‍රචාරනයට අනුබල දීම.
6. තර්ජනයට ලක් වූ විශේෂ එක් රැස් කිරීම සීමා කිරීම හෝ තහනම් කිරීම සිදු කෙරෙන අතර, විශේෂයෙන්ම දේශීය ප්‍රජාවගේ ප්‍රයෝජනය උදෙසා ධරණීය මට්ටමකින් ස්වභාවික පරිසර පද්ධතිවලින් විශේෂ එක්රැස් කිරීම ස්ථාපිත කිරීම.
7. වටිනා සහ තර්ජනයට ලක් වූ කෘෂිකාර්මික ජාන සංවිනයක් නියෝජනය කරන දේශීය ආහාර පැල විශේෂ ව්‍යාප්ත කිරීම හා වගා කිරීම දිරිමත් කිරීම.
8. කෘෂිකාර්මික විශේෂ සහ ඒවාට නැකම් කියන වනගත විශේෂව ජාන පරම්පරා පවත්නා ස්ථානයෙන් බැහැරව සංරක්ෂණය කිරීම.
9. භානිකර, ආක්‍රමණකාරී විශේෂ (ශාක, සතුන් සහ ක්ෂුද්‍ර ජීවී විශේෂ) සහ පාරිසරික වශයෙන් භානිකර වන ජාන විකරණයට භාජන වූ ජීවීන් මෙරටට ඇතුළුවීම වැළැක්වීමට එලදායි පියවර ගැනීම.
10. ශාක, සතුන් සහ ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්ගේ ආක්‍රමණකාරී, සහ භානිකර විශේෂ රට පුරා ව්‍යාප්තිවීම පාලනය කිරීම.
11. ජාතික ගිණුම්කරණයෙහි ලා ජෛව විවිධත්වයේ වටිනාකම හඳුනා ගැනීම.
12. ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය කිරීම සහ එහි නිරසාර භාවිතය පිළිබඳ විවිධ අංශ ගැන පර්යේෂණ කිරීම සහ අධ්‍යයනය කිරීම.
13. ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ සාම්ප්‍රදායික දැනුම ආරක්ෂා කෙරෙන අතර, විදේශීය ආයතන/පුද්ගලයන් ස්වදේශීය ජෛව විවිධත්වය පරිශීලනය කිරීමේ දී එමගින් මෙරටට ද සාධාරණ ප්‍රතිලාභ නො සැලසෙන්නේ නම් එවැනි පරිශීලන වැළැක්වීම.

4. ප්‍රධාන ආර්ථික අංශ සඳහා පාරිසරික උපාය මාර්ග

ප්‍රධාන ආර්ථික අංශ විසින් පාරිසරික සම්පත් භාවිතා කරන ආකාරය හෝ පරිසරය කෙරෙහි එම අංශවල බලපෑම, අධ්‍යයනය කරන ලදී. එම අධ්‍යයනය පදනම් කර ගෙන ප්‍රධාන ආර්ථික අංශ සියල්ල ම, කාණ්ඩ 6 කට බෙදන ලදී. එක් එක් කාණ්ඩය සඳහා යොදා ගත යුතු පාරිසරික උපාය මාර්ග ද හඳුනා ගනු ලැබී ය. එක් කාණ්ඩයක් සඳහා එක පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති කමිටුව බැගින් පත්කරන ලද ව එම කමිටු තම කාණ්ඩ සඳහා යෝජිත උපාය මාර්ගය අනුමත කළහ.

උපාය මාර්ග ක්‍රියාවට නැගිය යුත්තේ, නීතිමය සහ ආයතනික ප්‍රතිපාදන සහ පුළුල් පරාසයක පවතින, විවිධ අංශ විසින් අනුගමනය කරනු ලබන, ආර්ථික සංවර්ධන වැඩසටහන්වල ඇතුළත් පරිසර කළමනාකරණය සහ පරිසර සුරැකුම වෙත අවධානය යොමු කරන, ක්‍රියාකාරී වැඩ සටහන් මගිනි. රජයේ සහ පලාත් සභා අමාත්‍යාංශ, රජයේ දෙපාර්තමේන්තු, පලාත් පරිපාලනය, ව්‍යවස්ථාපිත මණ්ඩල, රාජ්‍ය නො වන සංවිධාන, පෞද්ගලික අංශය හා පොදු මහජනතාව ද මෙම උපාය මාර්ග ක්‍රියාත්මක කරන පාර්ශවකරුවන් සභායට ඇතුළත් ය.

අංශගත කණ්ඩායම් හයට අදාළ පාරිසරික උපාය මාර්ග පහත දැක්වේ.

වන සම්පත් හා වන ජීවී සංරක්ෂණය

1. රටේ වන සම්පත් පිළිබඳ සමීක්ෂණයක් කලින් කලට (වසර දෙකයෙන් දෙකට) පවත්වාගෙන යාම සහ ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශයට පත් කිරීම.
2. පරිසර විද්‍යාත්මක හා සමාජීය අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගත් කළමනාකරණ අරමුණු පදනම් කරගෙන, ජාතික වර්ගීකරණ ක්‍රියා පිළිවෙලක් මත, මෙරට ස්වභාවික වනාන්තර නැවත වර්ගීකරණය කිරීම, වනාන්තර සඳහා කළමනාකරණ සැලසුම් සකස් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම.

3. රටේ පවතින සත්ව හා ශාක වාස භූමිවල පුළුල් පරාසයක් (වන ජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ) ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවල ප්‍රමාණවත් ලෙස නියෝජනය වන බවත් අවශ්‍ය තන්හි එබඳු වාස භූමි යා කරන “මාවන්” පිහිටුවන බවත් සහතික කිරීම.
4. “ආරක්ෂා කිරීම පමණයි” යන මුල් ප්‍රතිපත්තිය වෙනුවට, වන සංරක්ෂණය දෙපාර්තමේන්තුව හා වන ජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ පවතින (අවරෝධක කලාප ඇතුළු) විවිධ ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවල සුදුසු පරිදි “සංරක්ෂණය හා නිරසාර භාවිතය” යන මූලධර්මය යොදා ගැනීම සහ ඒ අනුව කළමනාකරණ සැලසුම් සකස් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම.
5. දේශීය ජනතාව පාර්ශවකරුවන් හා ප්‍රතිලාභීන් වශයෙන් හඳුනා ගෙන, ඔවුන් තීරණ ගැනීමෙහි ලා සම්බන්ධ කර ගනිමින්, වන සම්පත් හා වන ජීවී ප්‍රදේශ කළමනාකරණයට සහභාගීත්ව ප්‍රවේශයක් යොදා ගැනීම.
6. වන ජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ පවතින වන ජීවී ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට වන ජීවී සංරක්ෂණය දෙපාර්තමේන්තුව සතු හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම හා පවත්වා ගෙන යෑම.
7. (වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හා වන ජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ ඇති) ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවල මායිම් බෙදා වෙන් කිරීම සහ එවැනි ප්‍රදේශවලට අහිතකර බලපෑම් කරන ඕනෑම ක්‍රියාවක් (ඉඩම්වල අනවසර පදිංචි වීම, හිනි විරෝධී දැව හෙලීම, හොර දඩයම, ගිනි තැබීම ආදිය) නැවැත්වීමට දැඩි ආරක්ෂක පියවර ගැනීම.
8. දේශීය ප්‍රජාවන්ගේ සහාය ලබා ගනිමින්, අවශ්‍ය විටෙක නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග උපයෝගී කොට ගෙන, සියලුම ස්වභාවික වනාන්තරවල ආරක්ෂාව තර කිරීම.
9. දිවයිනේ ස්වභාවික වනාන්තර හා වන ජීවීන් නිරීක්ෂණය කිරීම හා එම වනාන්තර සහ ජීවීන්ගේ අගය අවබෝධ කර ගැනීම වෙත අවධානය යොමු කරමින්, සුපරීක්ෂාකාරී අධ්‍යයනයකින් පසු, නිරසාර සීමාවන් තුළ, ස්වභාව ධර්මය පදනම් කරගත් සංචාරක කම්මාන්තය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
10. විශ්ලී කලාපයේ විනාශයට පත් වූ සහ පුරන් වූ (ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවලින් පිට) ඉඩම්වල ශාක විශේෂ වගා කිරීම ඇතුළු ව එම ඉඩම් ඵලදායී ප්‍රයෝජන සඳහා යෙදවීමට වැඩසටහනක් ආරම්භ කිරීම.
11. ජාන සම්පත්වලට ප්‍රවේශය සැපයීම සහ ප්‍රතිලාභ බෙදා ගැනීම ආදී කරුණු ඇතුළු වන සම්පත් සංරක්ෂණය සහ වනජීවී සංරක්ෂණය සඳහා පවතින නීතිමය විධිවිධාන (වන සම්පත් ආඥා පනත සහ සත්ත්ව හා ශාක ආරක්ෂක ආඥා පනත) අඛණ්ඩ ව සමාලෝචනය කිරීම සහ අවශ්‍ය වූ විටක එම නීති යාවත්කාලීන කිරීම.
12. වනාන්තර නොවන මාර්ගවලින් (ගෙවතු වගා, රබර් හා පොල් වතු) දැව ලබා ගැනීම හා භාවිත කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
13. දැවමය නොවන ප්‍රයෝජනවත් විශේෂ ප්‍රචාරණය කිරීම, ප්‍රවර්ධනය කිරීම (උදා: ඔෂධ පැලෑටි)
14. සුදුසු ශාක විශේෂ වැදගත් සංරචකයන් වන්නා වූ මිශ්‍ර, නිරසාර, ගොවිකම් පද්ධතිවලින් සමන්විත කෘෂි වන වගා ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
15. ප්‍රතිලාභ නිරසාර ලෙස භාවිත කිරීම හා සමාන ලෙස බෙදා ගැනීම පිළිබඳ මූලධර්මය යොදා ගන්නා බව සහතික කිරීමට ජාන සම්පත් අපනයනය හා ආනයනය විධිමත් කිරීම.

16. ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය, ජෛව සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිත කිරීම සහ වනාන්තරවලින් ඇති වන සංරක්ෂණ ප්‍රතිලාභ තක්සේරුව පිළිබඳ පර්යේෂණ ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
17. වන සම්පත් හා වන ජීවි සංරක්ෂණ කළමනාකරණයෙහි ලා තීරණ ගැනීම, සාම්ප්‍රදායික දැනුම, විද්‍යාත්මක තොරතුරු හා පර්යේෂණ සොයා ගැනීම් මත පදනම් වන්නා වූ සංස්කෘතියන් ඇති කිරීම.
18. ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය සහ ජෛව සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිත කිරීම සම්බන්ධ අධ්‍යාපනය, දැනුවත් බව සහ සන්නිවේදන ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
19. වනාන්තර සංවර්ධන ක්‍රියාකාරී ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ වන සම්පත් හා වන ජීවි සංරක්ෂණයෙහි ලා පෞද්ගලික අංශය සම්බන්ධ කර ගැනීම.
20. ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණය හා භාවිතය පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික දැනුම සංරක්ෂණය කිරීමට හා ආරක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

කෘෂිකර්මය, වැවිලි කර්මාන්තය, ඉඩම් සංවර්ධනය හා කැණීම් කටයුතු

1. හදිසි කාර්යයක් සේ සලකා පාංශු සංරක්ෂණ පනත සක්‍රීය කළ යුතු ය. ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු කරනු පිණිස එම පනත අවශ්‍ය නම් සංශෝධනය කළ යුතු ය.
2. පාංශු සංරක්ෂණය උපයා මාර්ග වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා හැකියාවන් සහ ආයතනික සැකසුම් ඇති කිරීම, රටේ සියලුම පෙදෙස්වල - විශේෂයෙන් ම (කුඩා පරිමාණයේ ඉඩම් ඇතුළුව) තේ වතු සහ කෘෂිකාර්මික බිම්වල පාංශු සංරක්ෂණය සහ මනා ඉඩම් කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීමට හිතීමය විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කිරීම.
3. විශාල කලාපයේ පවතින පුරන් වූ සහ අර්ධ වශයෙන් භාවිතයට ගෙන ඇති විශාල භූමි ප්‍රමාණය (ප්‍රධාන වශයෙන්ම නොකඩවා පස විනාශයට පත්වන හේන්) ඵලදායී ලෙස භාවිත කිරීම සඳහා වැඩසටහන් ආරම්භ කිරීම හා ඉතා උනන්දුවෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම. ඒ සමග ම වාර්ෂික බෝග සහ බහු වාර්ෂික බෝග ද, සත්ව පාලනය ද, සහිත යෝග්‍ය බෝග රටාවන් වර්ධනය කිරීම පිණිස පාරම්පරික දැනුම සහ නවීන විද්‍යාව ඇසුරු කර ගනිමින් වර්ෂා ජලයෙන් පෝෂිත කෘෂිකර්මය ගැන පර්යේෂණ පැවැත්වීම.
4. ඉඩම් බුක්ති ක්‍රම ඉඩම්වල ඵලදායීතාවය කෙරෙහි බලපාන ආකාරය ආශ්‍රිත ව ඉඩම් බුක්ති ක්‍රම සමාලෝචනය කිරීම සහ අවශ්‍ය තත්ති මනා ඉඩම් කළමනාකරණයට සහ වැඩිදියුණු ඵලදායීතාවයට අනුබල ලැබෙන පරිදි ඉඩම් බුක්ති ක්‍රම වෙනස් කිරීම.
5. පාරිසරික වශයෙන් වැදගත්කමක් දරණ රජයේ ඉඩම්වල අනවසරයෙන් පදිංචි වීම සම්බන්ධයෙන් (ඉඩම් පිළිබඳ නීති සංශෝධන ඇතුළු) සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සහ අනාගතයේ දී ඇතිවිය හැකි එවැනි අත්පත් කර ගැනීම් වැළැක්වීම.
6. කෘෂිකර්මාන්තයේ හා වැවිලි කර්මාන්තයේ නියැලී සිටින අය උදෙසා පොහොර හා කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය යොදා ගැනීම සම්බන්ධ ව්‍යාප්ති සේවා (පුහුණුව ඇතුළු) ශක්තිමත් කිරීම, තව ද ඒකාබද්ධ පළිබෝධ කළමනාකරණය, ජෛව කෘමිනාශක යෙදීම, කෘමීන් පලවා හරින ද්‍රව්‍ය සහ කාබනික පොහොර භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
7. වතු වගා ඉඩම් හා කෘෂිකාර්මික ඉඩම්වල යෝග්‍ය පරිදි බෝග විවිධාංගීකරණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
8. සංරක්ෂණ ගොවිතැන් ක්‍රම යොදා ගැනීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
9. යහපත් ඉඩම් කළමනාකරණය හා වැඩි දියුණු කරන ලද බීජ භාවිතය තුළින් ඵලදායීතාවය නංවාලීම සඳහා විශේෂයෙන්ම සුළු ඉඩම් හිමියන්ට දිරිගැන්වීම සැපයීම.

10. කෘෂිකර්මාන්තයේදී හා සත්ව පාලනයේදී යොදා ගන්නා සාම්ප්‍රදායික පැලෑටි ප්‍රභේද හා සත්ව විශේෂ සංරක්ෂණය කිරීම සහ අදාළ විශේෂ හා ප්‍රභේදවලට නෂ්ට කිරීම කියන වල් දුර්ග සංරක්ෂණය කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
11. ජානමය වශයෙන් විකරණය කරන ලද ඓතිහාසික ආනයනයෙන් ඇතිවිය හැකි බලපෑම් විපරම හා තක්සේරුව සඳහා ද, භාහිදායක හා භාහිදායක විය හැකි ඵලදායී ඓතිහාසික ආනයනය නො කරන බව සහතික කළ හැකි පරිදි ඒවා ආනයනය කිරීම පාලනය කිරීමට ද, හිතීමය හා පරිපාලනමය විධිවිධාන සහ අවශ්‍ය ආයතනික යාන්ත්‍රණ හඳුන්වා දීම.
12. ආක්‍රමණකාරී විය හැකි විශේෂ රටට ආනයනය නො කරන බව සහ රට තුළ දැනටමත් ව්‍යාප්ත වී ඇති ඵලදායී විශේෂ ක්‍රියාකාරී ලෙස පාලනය කෙරෙන බව සහතික කිරීමට සුදුසු ආයතනික පහසුකම් ඇති කිරීම.
13. නො ඉඳුල් ස්වභාවික වනාන්තරවල පවතින ගංගා පද්ධතිවල ජල පෝෂක අනුරෝධ තෝරාගත් ප්‍රදේශ නඩත්තු කිරීම සහ ගංගා ද්‍රෝණි/දිය බස්නා/සුළු ජලපෝෂක පදනම් කරගෙන භූමිය, ජලය සහ අනෙකුත් ස්වභාවික සම්පත් ඒකාබද්ධ ලෙස කළමනාකරණය කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
14. පාංශු බාදනය අඩු කරන, පස සහ පසේ තෙතමනය සුරකින, මඩ වගුරු සහ ලවණතාවය ඇතිවීම ඇතුළු පාරිසරික හානි වළක්වා ලන, වාරි සහ ජලාපවහන ක්‍රම වර්ධනය කිරීම.
15. ජලයේ ගුණාත්මක බව පිරිහීම අවම කරන්නා වූ ව්‍යුහාත්මක හා ව්‍යුහාත්මක නොවන පියවර ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
16. හැකි හැම විටකදීම, නැවත භාවිතයට ගත හැකි ද්‍රව්‍ය උපකාරී කරගෙන (රළු ගල් ඇතිරීම හා ගැබියම) ජල සම්පත් සංවර්ධන ශිල්පීය ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ වැසි ජලයෙන් ප්‍රයෝජන ගන්නා ක්‍රම ඇති කිරීම.
17. පස, ජලය සහ අනෙකුත් ස්වභාවික සම්පත් සංරක්ෂණය කිරීම සහ පරිසර විද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් සහ පරිසර හිතකාමී කෘෂිකාර්මික රටා යොදා ගැනීමෙහි ලා ක්‍රියා මාර්ග ගැනීමට ගොවි සංවිධාන සහ අනෙකුත් උනන්දුවෙන් පෙළඹවීම.
18. සියළුම කැණීම් කටයුතු නියමිත අධිකාරිය මගින් නිකුත් කෙරෙන අවසර පත්‍ර මගින් ආවරණය වන බව සහ පාරිසරික ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් එම අවසර පත්‍රයේ සඳහන් (වායු දූෂණය, ශබ්ද දූෂණය අවම කිරීම, ස්වභාවික වාස භූමිවලට හානි පැමිණීම සහ භූ මත හා භූගත ජලය අපවිත්‍ර වීම ආදිය සම්බන්ධ) නියමයන් හා කොන්දේසි අනුගමනය කරන බව සහතික කිරීමට නියාමන විධිවිධාන යොදා ගැනීම.
19. මැණික් පතල් හා අනෙකුත් කැණීම් පොළවල් පාරිසරික වශයෙන් සහ භෞතික වශයෙන් ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීම සහතික කිරීම.
20. ගංගා පතුල් සහ වෙරළවල වැලි ගොඩ දැමීම පාරිසරික වශයෙන් ආරක්ෂාකාරී ප්‍රදේශවලට පමණක් සීමා කිරීම සහ වැලි ආරක්ෂාකාරී ලෙස ලබා ගැනීම සඳහා සුදුසු විකල්ප ස්ථාන හඳුනා ගැනීම සහ එම ස්ථාන එම කාර්යය සඳහා යොදා ගැනීම ප්‍රවර්ධන කිරීම.
21. බණිප් සම්පත් භාවිතය ‘‘සාධාරණතාව’’ පදනම් කරගෙන සිදු විය යුතු ය. එනම්, වත්මන් සහ අනාගත පරම්පරා සතු අයිතිය පිළිගන්නා පදනම මත සිදු විය යුතු ය. තව ද, මෙම සම්පත් පිටරට යවන කල මෙරට තුළ හැකිතාක් දුරට අගය එකතු විය යුතු ය.

ධීවර කටයුතු, වෙරළ සහ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ කළමනාකරණය

1. වෙරළ බාදනය සම්බන්ධයෙන් ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම හෝ නැවැත්වීම සඳහා වෙරළ කලාපයේ ක්‍රියාකාරකම් සීමා කිරීම, ක්‍රමවත් කිරීම හා අවශ්‍ය යැයි හැඟෙන අවස්ථාවකදී තහනම් කිරීම.

2. වෙරළ කලාපය ඇතුළත වැලි ගොඩ දැමීම පාරිසරික වශයෙන් ආරක්ෂිත සීමාවන් ඉක්මවා නො යන බවත් වෙන් කරන ලද ප්‍රදේශවලට සීමා වන බවත් සහතික කිරීම.
3. වෙරළෙන් එපිට බනිජ සම්පත් ලබා ගැනීමෙන් ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම.
4. වෙරළ බාදන ප්‍රවණතා හඳුනා ගෙන, ඒවා අවම කිරීමේ සුදුසු විධිවිධාන සැකසීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
5. වෙරළාශ්‍රිත ජෛව විවිධත්වයට තර්ජනයක් වන්නා වූ ක්‍රියාකාරකම් (ජලජ රෝපණය වැනි වෙරළාශ්‍රිත කලාපයේ සිදු කෙරෙන සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම්, පිරියම් නො කරන ලද අපද්‍රව්‍ය සහ බොරු මත්ස්‍ය ආදිය බැහැර කිරීම) සීමා කිරීම, ක්‍රමවත් කිරීම සහ අවශ්‍ය නම් තහනම් කිරීම.
6. තර්ජනයට ලක් වූ විශේෂ සහ පරිසර පද්ධතිවලට විශේෂ අවධානය යොමු කරමින්, වෙරළාශ්‍රිත වාස භූමි ඇතුළත ජෛව විවිධත්වය සංරක්ෂණය හා සම්පත් භාවිතයේ තිරසාර භාවය ප්‍රවර්ධන කිරීම.
7. කොරල් පර ආරක්ෂා කිරීම සඳහා විශේෂිත විධිවිධාන යොදා ගැනීම.
8. මසුන් මැරීම ක්‍රමවත් කිරීම හා මසුන් මැරීම සඳහා සුදුසු ආම්පන්න භාවිත කිරීම මගින් සාගර සම්පත් තිරසාර ලෙස භාවිතයට ගන්නා බව සහතික කිරීමට විධිවිධාන යොදා ගැනීම.
9. තර්ජනයට ලක් වූ සාගර විශේෂ සඳහා විශේෂ සංරක්ෂණ විධිවිධාන යොදා ගැනීම.
10. වෙරළ සහ සාගර සම්පත් සංරක්ෂණය සහ තිරසාර භාවිතය පිණිස සම්පත් කළමනාකරණයෙහි ලා ප්‍රාදේශීය ප්‍රජාවගේ සහාය ලබා ගැනීම, සහාය ලබා ගැනීමට සහභාගිත්ව ක්‍රියාවලියක් උපයෝගී කර ගැනීම.
11. රට අභ්‍යන්තර ජලාශවල ආහාරයට සුදුසු දේශීය මත්ස්‍ය විශේෂ සංරක්ෂණය සහ තිරසාර උපයෝජනයට පියවර ගැනීම.
12. එලදායීතාවය නැංවීම සඳහා හෝ පවතින බව සිතන වෙනත් ප්‍රතිලාභ සඳහා අභ්‍යන්තර ජලස්කන්ධවලට ආගන්තුක ජීව විශේෂ හඳුන්වා දෙන්නේ නම් එවැනි ආගන්තුක ජීව විශේෂ හඳුන්වා දීමට පෙර එ මගින් පරිසරයට හෝ දේශීය ජෛව විවිධත්වයට අහිතකර බලපෑමක් ඇති නො වන බව සහතික කිරීමට ඉතා සියුම් පරීක්ෂණ පැවැත්වීම.
13. ජනගහන ගතිකත්වය, අස්වනු හෙලීමේ තිරසාර මට්ටම් සහ පාරිසරික පරාමිති තීරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමුඛතා පදනම මත වෙරළ සම්පත් සහ සාගර සම්පත් පිළිබඳ පර්යේෂණවලට අනුබල දීම.
14. වෙරළාශ්‍රිත කලාපය හා එහි සම්පත්වල වැදගත්කම ගැන ද, ධීවර සම්පත්, අනෙකුත් වෙරළාශ්‍රිත සම්පත් සහ සාගර සම්පත් තිරසාර ලෙස පවත්වා ගැනීමට ඉඩ සලසමින් සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම්වල නිරතවීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව ද, සියළුම මට්ටම්වල දැනුවත් බව වර්ධනය කිරීම.
15. වෙරළාශ්‍රිත කලාපයේ පවතින වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක, ඓතිහාසික, සංස්කෘතික සහ සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකමක් ඇති ස්ථාන සංරක්ෂණය කිරීම, වෙරළබඩ පොදු ප්‍රවේශස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම සහ වර්ධනය කිරීම.
16. දිවයිනේ වැදගත් වත්කම්වලින් එකක් වන වෙරළාශ්‍රිත පරිසරය, පිරිසිදු හා නිරෝගී ලෙස පවතින බව සහතික කිරීම.

17. ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි සීමා තුළ මහා පරිමාණ මුහුදු බඩ දූෂණයට මං සැලසිය හැකි අවස්ථාවන්හි දී ක්‍රියා කිරීමට ප්‍රමාණවත් පියවර ගැනීම.
18. මුහුදුබඩ හා වෙරළාශ්‍රිත පරිසරය සංරක්ෂණය කිරීමෙහි ලා කලාපීය රටවල් අතර සහයෝගීතාවය දිරිමත් කිරීම.

කර්මාන්ත සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය

1. පවත්නා කර්මාන්ත සඳහා ද, ආශ්‍රිත සේවා සඳහා ද, සැලසුම් අවස්ථාවෙහි ප්‍රතිපාදන යෙදිය හැකි නම් අළුතෙන් ඉදි වන කර්මාන්ත සඳහා ද, දිරි ගැන්වීම් හා ප්‍රවේශය සපයාදීමෙන්, පුනුණු වැඩසටහන් සංවිධානය කිරීමෙන්, අපද්‍රව්‍ය “විගණනය” (waste audit) මගින් සහ වඩා පිරිසිදු නිෂ්පාදනය දිරි ගැන්වීමෙන්, “පවිත්‍රකර නිෂ්පාදනය” දිරි ගැන්විය යුතු ය.
2. පොදු අපද්‍රව්‍ය පිරියම් කිරීමේ යන්ත්‍ර සහ සහ අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීමේ පහසුකම් සහිත කර්මාන්ත පුරයන්හි අධික දූෂණයට හේතු වන කර්මාන්ත පිහිටුවීම (සහ වෙනත් තනි පිහිටි එවන් කර්මාන්ත කර්මාන්තපුරයන්හි යළි පිහිටුවීම) දිරිමත් කිරීම.
3. අධික ලෙස අන්තරායකාරී සහ පාරිසරික වශයෙන් හානි පමුණුවන කර්මාන්ත රට තුළ නො පිහිටුවන බව සහතික කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්තියන්ක් යොදා ගැනීම.
4. කර්මාන්ත සහ සංචාරක මධ්‍යස්ථාන, වර්තමානයේ භාවිතයට ගන්නා සහ අනාගතයේදී භාවිතයට ගත හැකි පානීය ජලස්කන්ධවලට අවශ්‍ය තරම් ඇති පිහිටුවන බව සහතික කිරීම, එමගින් ජලය දූෂණය වීමේ හැකියාව වැළකේ යි.
5. ජා ඇළ - ඒකල සහ මොරටුව - රත්මලාන යන නාගරික ප්‍රදේශවල කාර්මික දූෂණ ගැටළුව විසඳීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.
6. සියළුම නව කර්මාන්ත පුරවරයන්හි සහ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම සඳහා පොදු අපද්‍රව්‍ය පිරියම් කිරීමේ පහසුකම් සපයා දෙන බව සහතික කිරීම.
7. විශේෂයෙන් ම පාරිසරික ආරක්ෂක බලපත්‍රය හා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරුව ආශ්‍රිත ව, ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ පනවන රෙගුලාසිවලට අනුකූල ව කර්මාන්ත ක්‍රියාකාරකම් සිදුවේද යන්න දැන ගැනීමට, එම ක්‍රියාකාරකම් විපරමට භාජන කිරීම සඳහා, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය හා අනෙකුත් අදාළ නියෝජ්‍යාතන සතු නාක්ෂණික හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම.
8. කර්මාන්තවලින් විමෝචනය වන ද්‍රව්‍ය විපරමට භාජන කිරීම සහ කර්මාන්ත මගින් සිදු කරන අපද්‍රව්‍ය පිරියම් කිරීමේ කාර්යයක්ෂමතාවය පිරික්සීම සඳහා ආයෝජන මණ්ඩලය සතු හැකියාව වැඩි කිරීම.
9. බැහැරලන අපද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය පදනම් කරගෙන අවශ්‍ය පරිදි නව ප්‍රමිති ඇති කිරීම සහ කර්මාන්තවලින් බැහැර ලන දූෂ්‍ය කාරක සඳහා ඔරොත්තු දීමේ සීමාවන නියම කරමින් පවත්නා ප්‍රමිතීන් සමාලෝචනය කිරීම හා සංශෝධනය කිරීම.
10. පරිසර දූෂණය හා සම්බන්ධ රෙගුලාසිවලට අවනත වීම වැඩි දියුණු කිරීම, උදා : වක්‍රීය අරමුදලක් පිහිටුවීම, පුනුණු වැඩසටහන් සංවිධානය කිරීම, උපදේශක සේවා ව්‍යාප්ත කිරීම, මහජන දැනුවත් බව වැඩි දියුණු කිරීම.
11. පරිසර හිතකාමී සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම සඳහා රජයේ ප්‍රධාන නියාමන හස්තය වන මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ ප්‍රධාන නියාමන යාන්ත්‍රණය වන ජාතික පාරිසරික පනත හා රෙගුලාසි වඩාත් ඵලදායී අන්දමින් භාවිතා කිරීම.

12. පරිසරය හා සම්බන්ධ අන්තර් ජාතික සම්මුති යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ වගකීම් ඉටු කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.
13. වෙරළාශ්‍රිත ප්‍රදේශ හා අභ්‍යන්තර ජලස්කන්ධ අවට මල අපද්‍රව්‍ය බැහැරලීම හා භූ ගත ජල දූෂණය වැළැක්වීමේ පියවර ගැනීම.
14. ස්වභාව ධර්මය හා සංස්කෘතිය පදනම් කර ගත් සංචාරක කර්මාන්තය සංවර්ධනය කිරීමේදී එකී සම්පත ප්‍රමාණවත් ලෙස ආරක්ෂා කරනු ලබන බව හා පනවා ඇති මාර්ගෝපදේශ සම්පූර්ණයෙන් ම යොදා ගනු ලබන බව සහතික කිරීම. නව ද, අදාළ ප්‍රාදේශීය පරිසරය තුළ වෙසෙන ජනතාවගේ සුභසිද්ධිය සැලකිල්ලට භාජනය විය යුතුය.
15. තොරාගත් නියාමන ක්‍රියාකාරකම් ඉටු කිරීමට පළාත් සහ ප්‍රාදේශීය පරිපාලනය සතු හැකියාව වැඩි දියුණු කිරීම හා එවැනි ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රමයෙන් ප්‍රාදේශීය පරිපාලනයට පැවරීම.
16. කර්මාන්තවලින් බැහැර ලන සියලුම අපද්‍රව්‍ය විපරම සඳහා විපරම් යාන්ත්‍රණයක්/ක්‍රමයක් පිහිටුවීම.
17. කලාපීය සැලසුම් සකස් කිරීම සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය හා සම්බන්ධ ව්‍යාපෘතිවලට ඉඩම් වෙන් කිරීමේදී එම සැලසුම්වල අඩංගු විධිවාධාන යොදා ගැනීම.
18. පරිසරයට අවම බලපෑමක් ඇති වන අන්දමේ “පරිසර-කුටි” සහ සුළු පරිමාණ සංචාරක නිවාස ව්‍යාපෘති දිරිමත් කිරීම.
19. සංචාරක ප්‍රදේශවල ධාරිතාව නො ඉක්මවන බව සහතික කිරීමට පියවර ගැනීම.

බලශක්තිය හා ප්‍රවාහනය

1. ජල විදුලි බල සම්පත් වැඩි දියුණු කිරීමේදී හා බල ශක්තිය බෙදා හැරීම සැලසුම් කිරීමේදී උසස් විනෝදාස්වාදනීය අගයකින් යුතු භූ දර්ශන සංරක්ෂණය කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ස්වභාවික සෞන්දර්ය ආරක්ෂා කිරීම ඇතුළුව පාරිසරික හා සංස්කෘතික වටිනාකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු කෙරෙන බව සහතික කිරීම.
2. තාප බල උත්පාදනයේ දී, ඉහළ ගුණාත්මක බවෙන් යුත් ඉන්ධන භාවිත කිරීමෙන් හා සුදුසු දූෂණ අවම කිරීමේ තාක්ෂණික ක්‍රම යොදා ගැනීමෙන් වායුමය හා අංශුමය ද්‍රව්‍ය වහනයෙන් සිදුවන දූෂණය ආරක්ෂාකාරී මට්ටම් තුළ රඳවා ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු කිරීම සහ දැඩි පාරිසරික හානි කළ හැකි අවස්ථාවලදී උණු ජලය මුදා හැරීමෙන් වැළකීම.
3. විදුලිය සම්ප්‍රේෂණය දී සහ බෙදා හැරීමේදී සිදුවන අධික බල ශක්තිය හාස්තිය අඩු කිරීම.
4. විදුලිය සහ අනෙකුත් බල ශක්ති භාවිතයේ දී බල ශක්තිය සංරක්ෂණය කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම.
5. හැකියාවක් ඇති අවස්ථාවල දී බල උත්පාදනය සඳහා නව සහ ප්‍රති උත්පාදනය කළ හැකි සම්පත් භාවිත කිරීම සඳහා ක්‍රමවත් වැඩසටහනක් ඇරඹීම.
6. බල ශක්ති උත්පාදනය සඳහා ජෛව ස්කන්ධ ඉන්ධන භාවිත කිරීමේ හැකියාව පරීක්ෂා කිරීම සහ එවන් හැකියාවක් ඇත්නම් එය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
7. වාහනවලින් පිටවෙන වායුගෝලීය දූෂ්‍ය කාරක පාලනය ක්‍රියාවෙහි යෙදවීම (නීතිමය හෝ නියාමන වශයෙන් සහ අනෙකුත් ක්‍රමවලින්).
8. අනුමත කරන ලද පාරිසරික අවශ්‍යතාවලට අනුකූල වන පරිදි මෝටර් රථ සහ එන්ජින් ආනයනය සඳහා ප්‍රමිති යොදා ගැනීම සහ මෝටර් රථ නො වන ප්‍රවාහන පහසුකම් භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

9. නීතිමය අවශ්‍යතාවයක් වශයෙන් ආරක්‍ෂා කළ යුතු වායුගෝලීය දූෂණ ප්‍රමිති සැකසීම හා ඒවා කලින් කලට යාවත්කාලීන කිරීම, බලශක්ති භාවිතය, ප්‍රවාහනය හා අනෙකුත් අංශ එම ප්‍රමිතිවලට අනුකූල වන බවට වග බලා ගැනීම.
10. වැදගත් ස්ථානවල වායුගෝලීය දූෂණය නිවිපතා විපරමට භාජන කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම.
11. කොළඹ ඇතුළු නුදුරු ප්‍රදේශ සඳහා පොදු ප්‍රවාහන ක්‍රමයක් (උදා :- දුම්රිය ජාලයක්) හඳුන්වා දීම සහ එය කාර්යක්‍ෂම ලෙස පවත්වා ගෙන යාම.
12. පරිසර දූෂණය අවම කිරීම සඳහා පිළිගත් ප්‍රමිතිවලට අනුව මාර්ග සැලසුම් කිරීම, ඉදි කිරීම, නඩත්තු කිරීම, මාර්ග නැතිම සහ නඩත්තු තාක්‍ෂණය ගැන පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන කටයුතු කිරීම.
13. වාහන මගින් ශබ්දය පිටවීම පිළිබඳ රෙගුලාසි පැනවීම.
14. වාහනවලින් පිටවන විමෝචන සහ ශබ්දය නිසා සෞඛ්‍යට එල්ල වන අවදානම හා එවැනි උපද්‍රව පාලනය කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳව (පාසැල් ළමුන් ඇතුළු) මහජනතාව අතර දැනුවත් බව වර්ධනය කිරීම.
15. බල ශක්තිය හා ප්‍රවාහනය යන අංශවල සංවර්ධන උපාය මාර්ගවලට පාරිසරික ආරක්‍ෂක ක්‍රම ඇතුළත් කරන බව සහ එම ආරක්‍ෂක ක්‍රම අනුගමනය කරන බව සහතික කිරීම.
16. මාර්ග ප්‍රවාහනය සඳහා ඉල්ලුම කළමනාකරණය කිරීමට ආර්ථික මෙවලම් යොදා ගැනීම සහ දුම්රිය ප්‍රවාහනය වර්ධනය කිරීම.
17. ජනතාව සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා මහා මාර්ග වෙනුවට දුම්රිය යොදා ගැනීමට අනුබල දීම සහ එය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
18. පෞද්ගලික ප්‍රවාහන සේවා වෙනුවට පොදු ප්‍රවාහන විධි භාවිතය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
19. පොදු ප්‍රවාහන සේවා සඳහා ප්‍රවාහන විධි (දුම්රිය - මහා මාර්ග ආදිය) අතර සහ සබඳතාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

සෞඛ්‍යය, සනීපාරක්‍ෂාව සහ නාගරික සංවර්ධනය

1. පානීය ජලය (ප්‍රමාණවත් තරම්) සැපයීම සහ ආරක්‍ෂිත ලෙස මල අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ පහසුකම් සමස්ත ජනගහනය වෙතට ලබා දීම.
2. කම්මාන්ත, වෙළෙඳ, ගෘහ සහ අනෙකුත් මාර්ග හේතු කොට ගෙන පානීය ජලය ලබා ගැනීමේ ප්‍රභව අපවිත්‍ර නොවී පවතින බව සහතික කිරීම.
3. පොදු ජල කරාමවලින් ජලය සැපයීම තවදුරටත් අවශ්‍ය නම් ජල අපනය මගහැරවීමට සුදුසු පියවර යොදා ගැනීම සහ එම ස්ථානවල පිරිසිදු පරිසරයක් පවත්වා ගැනීම.
4. හැකි සෑම අවස්ථාවක දීම ජල සංරක්‍ෂණය හා නැවත භාවිතය ඉහළ නැංවීම.
5. නාගරික ප්‍රදේශවල වැසි ජලය එක්රැස් කිරීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
6. සෞඛ්‍යය, සනීපාරක්‍ෂාව සහ පුද්ගල සෞඛ්‍යාරක්‍ෂාව ගැන පාසැල් දුරුවන් හා පොදු ජනතාව අතර අධ්‍යාපනය, සන්නිවේදනය හා දැනුවත් බව ප්‍රවර්ධනය කිරීම.

7. පොදු ජනතාවට අලෙවි කිරීම සඳහා පිසින ලද ආහාර සැකසීමේ දී සෞඛ්‍යාරක්ෂක ප්‍රමිති ආරක්ෂා කිරීම සම්බන්ධ රෙගුලාසි බලගන්වීම සහ අවශ්‍ය වූ විට දී ඒවා යාවත්කාලීන කිරීම හා සංශෝධනය කිරීම.
8. පොදු ජනතාවට අලෙවි කෙරෙන ආහාරවලට හානිකර රසායනික ද්‍රව්‍ය යෙදීම වැළැක්වීම සඳහා රෙගුලාසි බලගන්වීම සහ අවශ්‍ය වූ විට දී ඒවා යාවත්කාලීන කිරීම හා සංශෝධනය කිරීම.
9. කම්හල් හා අනෙකුත් වැඩපොළවල සේවකයන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීමට අදාළ නීති (අවශ්‍ය වූ විට සංශෝධන සිදු කරමින්) බලගන්වීම.
10. නාගරික ජනගහනයේ අපේක්ෂිත වර්ධනයට ඉඩකඩ සලසන අතර ම, සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක් පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි විශේෂ අවධානය යොමු කරමින් නාගරික මධ්‍යස්ථාන නියම ලෙස සැලසුම් කිරීම.
11. මුඩුකු හා පැල්පත් වාසි ජනතාවගේ නිවාසවල තත්වය ඉහළ නැංවීම හෝ ප්‍රසන්න වටපිටාවක යළි පදිංචි කරවීම.
12. නාගරික මධ්‍යස්ථාන ඇතුළත හෝ ඒවා ආසන්නයේ පවතින ජලස්කන්දවල හාත්පස ජලයෙහි ගුණාත්මක භාවයට අදාළ ප්‍රමිති ආරක්ෂා කරන බව සහතික කිරීම.
13. සනීපාරක්ෂක ඉඩම් - පිරවීම හෝ වෙනත් සුදුසු ක්‍රම මගින් අන්තරායකාරී අපද්‍රව්‍ය ඇතුළු සහ අපද්‍රව්‍ය ක්‍රමවත් ලෙස එකතු කර බැහැර ලීමට සැලසුම් සකස් කිරීම.
14. නාගරික මධ්‍යස්ථානවල සංවර්ධන කටයුතු, පිහිටීමේ උපාය බද්ධ ස්වභාවය හා සම්පත්වලට ඇති ප්‍රවේශය නිසා ලැබෙන වාසි ලබා ගන්නා අතර ම, ඒවා හේතු කොට ගෙන පරිසර හායනයට මං නොපෑදෙන බව තහවුරු කිරීම.
15. පොදු ස්ථානවල පරිසර හායනය වැළැක්වීම සඳහා නීති පැනවීම සහ බලගන්වීම.
16. ස්වභාවික ආපදාවන්ට ප්‍රමාණවත් ලෙස මුහුණ දිය හැකි පරිදි සුදුසු පියවර යොදා ගැනීම.

5. ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණයෙහි ලා උපායමාර්ගික ප්‍රවේශය

විවිධ අංශගත පාරිසරික උපායමාර්ග ක්‍රියාත්මක කරන්නේ නම් එය, පාරිසරික ආරක්ෂාව සහ මනා කළමනාකරණය ක්‍රියාත්මක වන බව තහවුරු කිරීමට බොහෝ දුරට දායක වනු ඇත. එසේ වුවත්, එක් අංශයකට සීමා නොවන, ස්වභාවික සම්පත් ආශ්‍රිත ප්‍රතිපත්ති, සැලසුම්, රෙගුලාසි හා පාලනය ද, ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණයට අදාළ ගැටළු ද, අංශ මත පදනම් වූ ක්‍රියාමාර්ගවලින් පමණක් විසඳිය නොහැක. මෙම කරුණු කෙරෙහි අදාළ ස්වභාවික සම්පත් විෂය භාර අමාත්‍යාංශවල අවධානය ලබා ගත යුතු ව ඇත. ප්‍රධාන පාරිසරික සම්පත් සම්බන්ධ ව කටයුතු කිරීම සඳහා නිර්දේශිත උපායමාර්ගික ප්‍රවේශය පහත දැක්වේ.

භූමිය

රජයෙන් පාලනය වන ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ස්ථීර ප්‍රතිපත්තියක් අවශ්‍ය වන අතර, එය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සුදුසු මාර්ගෝපදේශ සහ අවශ්‍ය නෛතික මෙවලම්වලින් ද එය සමන්විත විය යුතුය. මෙම ප්‍රතිපත්තියෙහි පහත දැක්වෙන කරුණු ද ඇතුළත්විය යුතුය. (අ) පාරිසරික තත්වය සංරක්ෂණය හා වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ඉහළ ප්‍රමුඛත්වයක් දීම. (ආ) පෞද්ගල විවිධත්වය, පස හා ජලය ස්වභාවික තත්වය යටතේ සංරක්ෂණය වන ආකාරයට පවත්වා ගෙන යාම සඳහා තෝරා ගත් ප්‍රදේශ වෙන් කර තබන බව සහ දැනටමත් හායනයකට ලක් වූ ප්‍රදේශ යෝග්‍ය පරිදි පුනරුප්වාපනය කරන බව තහවුරු කිරීම. (ඇ) භූමියේ යෝග්‍යතාව පදනම් කොට ගෙන හඳුනාගත් කාර්යයන් සඳහා භූමිය වෙන් කර ඇති බවත්, එම ඉඩම් මූලිකව ම හඳුනාගත් කාර්ය සඳහා යොදවන බවත් තහවුරු කිරීම. (ඈ) සම්පත් භාවිතයෙහි කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම හා

(ඉ) අධික ලෙස බාදනයට ලක් විය හැකි භූමි හා නාය යෂම් හා අනෙකුත් බරපතල උවදුරුවලට ලක් වන ප්‍රදේශ සඳහා විශේෂ ආරක්ෂාව සපයන බව තහවුරු කිරීම. පෞද්ගලික ඉඩම්වල පවා භූමි නායනයට හේතු වන ක්‍රියාවන් හි යෙදීම, තහනම් කළ යුතු ය.

ජාතික ඉඩම් ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කිරීමේ හා ඒ සඳහා රජයේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමේ කාර්ය භාරය මෙහෙවිය යුතු ආයතනය වන්නේ ඉඩම් අමාත්‍යාංශය යි. භූමිය අපේ ප්‍රධාන සම්පත්වලින් එකක් බව ද, ඉඩම් වැඩි කොටසක් රජය යටතේ පවතින බව ද, ඉඩම් වෙන් කිරීමේ විධිමත් ක්‍රමයක් සඳහා දැඩි අවශ්‍යතාවයක් පවතින බව ද, සැලකිල්ලට ගනිමින්, ඉඩම් ප්‍රතිපත්තියක් ප්‍රකාශයකට පත් කිරීමට ඉහළ ප්‍රමුඛත්වයක් දිය යුතු අතර එය තව දුරටත් ප්‍රමාද නො කළ යුතු ය. ප්‍රතිපත්තිය සකස් කිරීමේදී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී පාරිසරික කරුණු සැලකිල්ලට ගැනීම වැදගත් වන බැවින්, මෙම ක්‍රියාවලියේ දී පරිසර හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය ක්‍රියාකාරී හවුල්කරුවෙකු විය යුතුය.

ජලය

සියළු මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ජලය අවශ්‍ය වේ. පානය කිරීම, සනීපාරක්ෂාව සහ අනෙකුත් විවිධ ගෘහස්ථ භාවිතයන් සඳහා ජලය අවශ්‍ය වේ. කර්මාන්ත සඳහා ද ජලය අවශ්‍ය වන අතර විදුලි බල උත්පාදනයේ දී ද වැදගත් ප්‍රභවයක් වේ. ජාතියේ කෘෂිකර්මය පවත්වා ගැනීම සඳහා ද ජලය අතිශයින් වැදගත් ය. සංවර්ධනයේ සියළු ම අංශවලට පාහේ මෙම ප්‍රධාන සම්පත අවශ්‍ය වන අතර එම සංවර්ධන අංශ ජලය තිරසාර ලෙස කළමනාකරණය කිරීමට දායක විය යුතු ය.

ජල කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේ දී හා එම ප්‍රතිපත්තිවලට ආධාරක වශයෙන් නීති හා නියාමනයන් පැනවීමේ දී, ජල සම්පත් විෂය භාර අමාත්‍යාංශය - එනම් වාරිමාර්ග හා ජල කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය - නියමු කාර්ය භාරයක් ඉටුකළ යුතුව ඇත. ජලය මූලික පාරිසරික සම්පතක් වන බැවින්, පාරිසරික හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය, ජල කළමනාකරණය සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්ති සහ සැලසුම්වල පාරිසරික පැතිකඩ පිළිබිඹු වන බව තහවුරු කළ යුතුව ඇත.

වායු ගෝලය

මිනිකතට ජීවය ලබා ගැනීමට ඉවහල් වන සූර්ය විකිරණ ලබා ගන්නේ වායු ගෝලය නමැති මාධ්‍යය හරහාය. එය, ජීවිතය පෝෂණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන අනෙකුත් අජීවි සම්පත් දෙක් වන භූමිය හා ජලය තරමට ම සමාන වැදගත්කමක් උසුල යි. වායු ගෝලීය දූෂණය මූලික වශයෙන් ම සිදුවන්නේ කර්මාන්ත හා ප්‍රවාහන රටවලින් විමෝචනය වන දූෂ්‍ය කාරක මගිනි. වායුගෝලීය දූෂණයට එරෙහිව අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අදාල අංශවල වගකීම වේ. කෙසේ වෙතත්, කොළඹ නගරය සහ ඒ අවට ප්‍රදේශවල ඇති ගැටළුවේ බරපතලකම හා ඒ කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමේ විශේෂ හා සාමූහික ක්‍රියාමාර්ගයක අවශ්‍යතාවය හේතු කොට ගෙන, ‘‘පවිත්‍ර වාතය 2000’’ නමින් හැඳින්වෙන උපාය මාර්ගයක් සහ ක්‍රියාත්මක සැලසුමක් 1992 දී සකස් කරන ලදී. ප්‍රධාන වශයෙන් ම එය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ආයතනික යාන්ත්‍රණයක් නො මැතිවීම හේතු කොට ගෙන, එම සැලැස්මෙහි අපේක්ෂිත අරමුණු සපුරා ගැනීමට නො හැකි විය.

වායු ගෝලීය දූෂණයට අදාළ ගැටළු පිළිබඳ කටයුතු කිරීම සඳහා 2001 වර්ෂයේ දී ‘‘වායු ගෝලය සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය’’ පිහිටුවන ලදී. මෙය, පරිසර අමාත්‍යාංශයේ අනුග්‍රහය යටතේ ක්‍රියාත්මකවන හවුල් සංවිධානයකි. වායු ගෝලය සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය මගින් ‘‘පවිත්‍ර වාතය 2003 - 2005’’ සැලැස්ම සකස් කරනු ඇත. මෙම සංවිධානයේ ක්‍රියාකාරී වැඩ සටහනට සහභාගි වන සියළුම සංවිධානවල උපරිම සහයෝගය ලබා දිය යුතු ය. මෙම සැලැස්මේ දිගුකාලීන තිරසාරත්වය තහවුරු කරනු වස්, විධිමත් ආයතනික යාන්ත්‍රණයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම අවශ්‍ය ය.

ජෛව විවිධත්වය

ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ සම්මුතිය සඳහා ජාතික කේන්ද්‍ර ස්ථානය වන්නේ පාරිසරික හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශයයි. මෙම අමාත්‍යාංශය ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණ ක්‍රියාත්මක සැලැස්මක් සකස් කර ඇති අතර එය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ආයතනික ව්‍යුහයක් පිහිටුවා ඇත. (ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලය).

ජෛව විවිධත්ව ගැටළු රැසක් විවිධ අංශවල පාරිසරික උපාය මාර්ග මගින් ඇමතිය හැකි වුව ද, ජෛව විවිධත්ව ලේකම් කාර්යාලයේ මැදිහත්වීමෙන් ඇමතිය යුතු ජෛව විවිධත්වයට අදාළ ප්‍රමුඛ ජාතික ගැටළු ඇත. ජාතික ජෛව විවිධත්වය පිළිබඳ ප්‍රවීණයන්ගේ කමිටුවේ සහයෝගය ඇතිව, ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණ ක්‍රියාත්මක සැලැස්ම තුළින් මෙම ගැටළු හඳුනා ගත හැකි ය.

6. සිවිල් සමාජයේ කාර්ය භාරය

ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රධාන වගකීම, රාජ්‍ය සංවිධාන, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ පෞද්ගලික අංශය සතුව පැවතිය ද, මහජනතාව වෙත පැවරුණු වැදගත් වගකීමක් ද ඇත. සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක් පවත්වාගෙන යෑම සඳහා සිවිල් සමාජය සතු කාර්ය භාරය පිළිබඳ අවබෝධය ශ්‍රී ලංකාව තුළ අතිශයින්ම දුර්වල ය. මෙය පැහැදිලිවම ප්‍රකට වන උදාහරණයක් නම් පාර අද්දුරට, කාණුවලට, ප්ලාශවලට, කැලි කසළ විසි කරන ආකාරය යි. මහජනතාව තුළ ඔවුන්ගේ වගකීම් පිළිබඳව සංවේදීතාව ඇති කිරීම සඳහා අධ්‍යාපනය, දැනුවත් කිරීම සහ සන්නිවේදනය, උපයෝගී කර ගත යුතු ය. නමුත් තම වගකීම් සැලකිල්ලට නො ගන්නා අය ද නිරතුරුව ම සිටින බැවින් එවැනි අය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා පාලන නීති රීති පැවතිය යුතු අතර නියාමන ආයතන ද තම යුතුකම් ඉටු කළ යුතු ය.

පාරිසරික ආරක්ෂක සහ කළමනාකරණ පාර්ශවකරුවෝ

ආර්ථිකය සංවර්ධනයේ දී පරිසරය සුරැකීම, (රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන, පෞද්ගලික අංශය)

පාරිසරික සම්පත් කළමනාකරණය

වන සම්පත් හා වන පිටි

භූමිය

ඉඩම් අමාත්‍යාංශය

පාරිසරික හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය

කෘෂිකර්මය, වැවිලි ඉඩම් සංවර්ධනය, පතල් කැණීම

ජලය

වාරි මාර්ග හා ජල කළමනාකරණ අමාත්‍යාංශය

ධීවර, රෙළ හා වෙරළාශ්‍රිත කළමනාකරණය

ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය

වායු ගෝලීය

පාරිසරික හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය

කර්මාන්ත, සංචාරක

ජෛව විවිධත්වය

පාරිසරික හා ස්වභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල

බල ගැන්වීම, ප්‍රවාහන

සෞඛ්‍ය, සහිපාරක්ෂක, නාගරික සංවර්ධන

සිවිල් සමාජය

පාලන සහ නියාමන ආයතන